

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/126/2018
Identifikačné číslo spisu: 8816200176
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8816200176.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Slovak Telekom, a.s., so sídlom Bajkalská 28, 817 62 Bratislava, IČO: 35 763 469, zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Škerlíkom, so sídlom J. Ťatliaka 2051/8, Dolný Kubín, proti žalovanému X. Z., bytom Ď. XX, o zaplatenie 484,75 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 11C/5/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. februára 2017 sp. zn. 20Co/12/2017, takto

rozhodol:

Dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28. februára 2017 sp. zn. 20Co/12/2017 a rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou zo 7. septembra 2016 č. k. 11C/5/2016-73 v zamietajúcej časti a v časti trov konania z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Vranov nad Topľou na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. septembra 2016 č.k. 11C/5/2016-73 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 302,60 eur s 5,05 % úrokom z omeškania ročne od 26. novembra 2015 do zaplatenia a to všetko v pravidelných mesačných splátkach vo výške 30,-eur mesačne, ktoré sú splatné vždy do konca toho ktorého mesiaca, počnúc mesiacom október 2016 do úplného uhradenia celej dlžnej sumy pod následkami straty výhody splátok, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v pomere 24 %. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca sa žalobou domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 484,75 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne za obdobie od 26. novembra 2015 do zaplatenia na základe Zmluvy o poskytovaní verejných služieb a aj jej dodatku zo dňa 24. októbra 2014. Uplatňovaná istina pozostávala z nároku na náhradu ceny za poskytnutú službu elektronickej komunikácie v celkovej výške 207,58 eur, ktorú vyúčtoval žalovanému faktúrami číslo 7411909521 vo výške 46,49 eur, číslo 7500232010 vo výške 28,97 eur, číslo 7501216566 vo výške 67,15 eur, číslo 7502172803 vo výške 88,52 eur, číslo 7503139752 vo výške 36,69 eur a faktúrou číslo 7504141700 vo výške 49,75 eur a zo zmluvnej pokuty vo výške 167,18 eur, ktorú vyúčtoval žalovanému faktúrou číslo 7509961174. Prvoinštančný súd na základe vykonaného dokazovania nemal pochybnosti, že žalovaný žalobcovi neuhradil cenu za poskytnutú službu elektronickej komunikácie v celkovej výške 302,60 eur, a preto žalobe ohľadom tejto časti uplatňovanej

istiny vyhovel. Podľa ustanovenia § 517 Občianskeho zákonníka s použitím ustanovenia § 3 ods. 1 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. priznal žalobcovi k uvedenej istine i úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne za dobu omeškania od 26. novembra 2015 (odo dňa nasledujúceho po splatnosti poslednej faktúry) do zaplatenia. Žalobu žalobcu v časti 14,97 eur za 3 upomienky oneskorenej platby po 4,99 eur ako i v časti uplatňovanej zmluvnej pokuty vo výške 167,18 eur s príslušenstvom zamietol. Prvoinštančný súd konštatoval, že v prejednávanej veci ide o spotrebiteľský vzťah a je dôvodná ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. V časti zamietnutia žaloby o zaplatenie 3x4,99 eur za upomienky za oneskorené platby dôvodil, že žalobca neunesol dôkazné bremeno a v časti o zaplatenie zmluvnej pokuty (nesprávne v odôvodnení na str. 13 bod 73 uvedené 64,- eur a 169,- eur) odôvodnil tým, že dojednanie zmluvnej pokuty posúdil ako absolútne neplatné, neprimerané, v rozpore s dobrými mravmi.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. februára 2017 sp. zn. 20Co/12/2017 na základe odvolania žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd v prevyšujúcej časti zamietol žalobu a vo výroku o trovách konania potvrdil (I. výrok), stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (II. výrok). V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že má preukázané, že strany sporu uzatvorili spotrebiteľskú zmluvu, keď žalobca nepreukázal nesporebný charakter zmluvy. Dôvodil, že ustanovenia o zmluvnej pokute tvorili predtlač Dodatku k zmluve, bez možnosti voľby jej prijatia alebo odmietnutia. Zmluvná pokuta je dojednaná v bode 3 Dodatku k Zmluve o poskytovaní verejných služieb uzavretého podľa zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách. Vzhľadom na charakter dojednania a jeho začlenenia v texte právneho úkonu - Dodatku zmluvy, nemôžu byť žiadne pochybnosti, že zmluvná pokuta nebola dojednaná individuálne. V prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty v dodatku k zmluve o poskytovaní verejných služieb mala okrem sankčnej a prevenčnej funkcie predstavovať aj paušalizovanú náhradu škody spôsobenej žalobcovi v dôsledku porušenia záväzku viazanosti vzhľadom na benefity, ktoré žalobca poskytol žalovanému a patrila za porušenie vymenovaných zmluvných povinností, čo je zrejmé z bodu 3 dodatku. Takéto označenie postihujúce rôzne porušenia zo strany spotrebiteľa je neakceptovateľné. Dojednaná zmluvná pokuta je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, v zmysle ustanovenia § 53 ods. 5 OZ je neplatná. Z neplatnej zmluvnej podmienky tak nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanému povinnosť plniť. Vo vzťahu k upomienkam odvolací súd uviedol, že cenník, v ktorom v zmysle vyjadrenia žalobcu mala byť stanovená výška poplatku za upomienku nie je obsahom spisu. Za upomienku by bolo možné žalobcovi priznať len preukázateľné vynaložené náklady, ktoré mu v súvislosti s vystavením a zaslaním upomienky vznikli. Žalobca vynaloženie takýchto nákladov nepreukázal a preto súd prvej inštancie správne žalobu i v tejto časti zamietol. K námietke žalobcu o uznaní dlhu žalovaným čo do dôvodu a výšky odvolací súd uviedol, že žalovaný splnomocnil svoju matku len na zastupovanie na pojednávaní, nie na uznanie dlhu, čo je úkon s významnými hmotnoprávnymi následkami.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP argumentujúc tým, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Konkrétne namietal nesprávny procesný postup v rámci konania na oboch inštanciách. V rámci konania na prvej inštancii namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku a neumožnenie vyjadriť sa k posúdeniu zmluvnej podmienky ako neprijateľnej a neuvedenie neprijateľnej zmluvnej podmienky vo výroku rozsudku. V rámci odvolacieho konania namietal nevytýčenie pojednávania v rozpore s § 385 ods. 1 CSP a dostatočné nevyporiadanie sa s jeho odvolacími námietkami. Namietal, že splnomocnenkyňa žalovaného uznala dlh čo do dôvodu i výšky platne, keďže všeobecná plná moc dopadá i na hmotnoprávne úkony. Opakovane v rozsiahlom dovolaní poukazoval, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s podstatnými skutočnosťami, či je dôvodné považovať vzťah zo zmluvy za spotrebiteľský a neumožnil mu vysvetliť zmysel, dôvod a spôsob dohodnutia zmluvnej pokuty a že rozsudky popierajú základné princípy spravodlivého procesu, keďže súdy neumožnili žalobcovi vopred sa vyjadriť k posudzovaniu nároku na zmluvnú pokutu, k posúdeniu zmluvnej pokuty ako neprijateľnej

zmluvnej podmienky. Dôvodil, že poplatky boli medzi zmluvnými stranami dohodnuté v Cenníku rovnako ako ceny ostatných služieb, o ktorých súdy nepochybovali.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu vyjadril s tým, že si je vedomý svojho dlhu a je ochotný ho splácať po 30,- eur mesačne.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolaací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné a rozhodnutia súdov oboch nižších inštancií je dôvodné zrušiť (§ 449 ods.1 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. Žalobca vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolaací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a marenie možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

9. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ v súvislosti s argumentáciou o nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu namieta, že závery odvolacieho súdu boli zjavne neodôvodnené, že sa

dostatočne nevysporiadal so všetkými jeho odvolacími námietkami, najmä s námietkou týkajúcou sa pochybenia súdu prvej inštancie, ktorý žalobcovi neumožnil vyjadriť sa k posúdeniu zmluvnej podmienky týkajúcej sa zmluvnej pokuty ako neprijateľnej, teda de facto namietať nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

10. Z ustanovenia § 387 ods. 3 veta druhá CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

11. Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami strany sporu, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 387 CSP), pričom strane sporu musí dať odpoveď na podstatné otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo strany sporu a povinnosť súdu na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Vyššie citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok vo veci *García Ruiz* proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok *Georgiadis* proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok *Higginsová* a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I). Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“.

12. Z obsahu spisu je nesporné, že žalobca v odvolaní voči rozsudku prvoinštančného súdu poukázal na to, že súd prvej inštancie mu neumožnil vyjadriť sa k možnému posúdeniu neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Dovolací súd musí konštatovať, že odvolací súd sa s uvedenou opodstatnenou námietkou odvolateľa vôbec nevysporiadal, hoci ide o okolnosť, ktorá má zásadný význam pre predvídateľnosť rozhodnutia. Tým zásadným spôsobom porušil vyššie citované kogentné procesnoprávne ustanovenie (§ 387 ods. 3 CSP), v dôsledku čoho došlo k porušeniu procesného práva žalobcu na riadne odôvodnenie rozsudku, a teda i k porušeniu jeho základného práva na spravodlivý proces vyplývajúceho z článku 46 Ústavy Slovenskej republiky, čo nesporne zakladá vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

13. Podľa dovolacieho súdu aj súd prvej inštancie porušil právo žalobcu na spravodlivý proces tým, že svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na právnych záveroch v otázke neprijateľnosti zmluvných podmienok bez toho, aby mu umožnil vyjadriť sa k takémuto právnomu posúdeniu, čím v skutočnosti žalobcovi odňal právo namietať správnosť jeho právneho názoru. Až z rozhodnutia súdu prvej inštancie sa žalobca dozvedel, že súd vyvodil svoj právny záver zo skutočností, ku ktorým mu nebola daná možnosť vyjadriť sa. K týmto právnym záverom súdu sa strany sporu pred rozhodnutím súdu vo veci samej nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť dôkazy. A odvolací súd túto vadu neodstránil, tomuto procesnému pochybeniu súdu prvej inštancie nevenoval žiadnu pozornosť.

14. Podľa § 181 ods. 2 CSP po úkonoch podľa odseku 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí, ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu.

15. Podľa § 298 ods. 2 CSP, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadost'účinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou.

16. Obsah súdnych zápisníc ako i výrok i odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie nasvedčujú tomu, že predmetná argumentácia žalobcu, dovolateľa je opodstatnená. Súd prvej inštancie porušil právo žalobcu na spravodlivý proces tým, že svoje rozhodnutie nečakane založil na právnych záveroch v otázke neprijateľnosti zmluvných podmienok bez toho, aby stranám sporu umožnil vyjadriť sa k takémuto právnomu posúdeniu (uznesenie NS SR sp. zn. 4 Cdo 337/2015).

17. Procesná vada zmätočnosti uvedená v § 420 písm. f/ CSP bola nesporne preukázaná v oboch konaniach súdov nižších inštancií a je dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutia zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP).

18. Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s § 449 ods. 1 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie zrušil a v zmysle § 450 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.